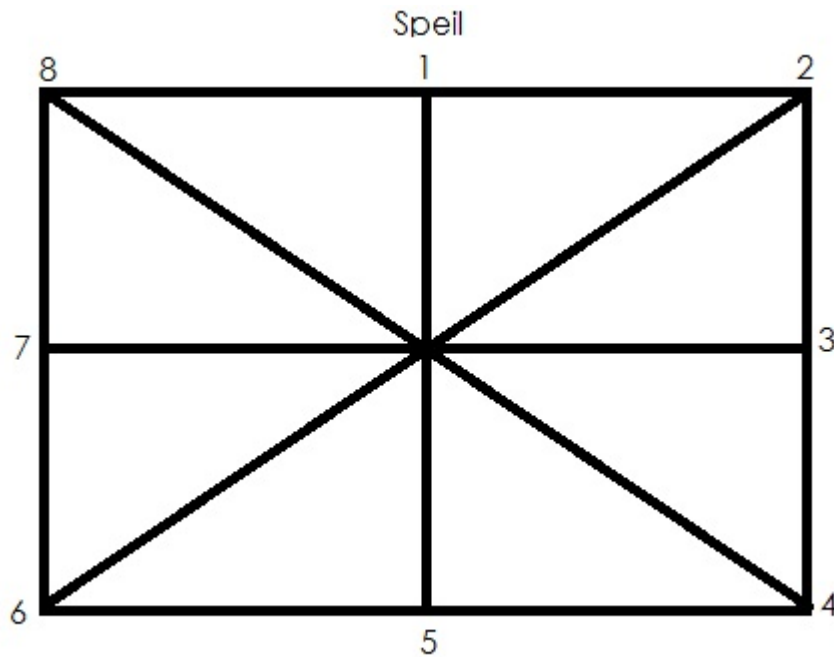

Terminologi og faguttrykk i klassisk ballett

Figur 1: Romdiagram

Adagio – fra musikkterminologi, ”at ease”/”langsomt”. Brukes i klassisk ballett som betegnelse på roligere kombinasjon tidlig i senterarbeidet med for eksempel *develloppé*, *port de bras* og *cambré*.

Allegro – fra musikkterminologi, ”lively”/”fast”/”hurtig”. Brukes i klassisk ballett som en betegnelse på hopp. Eks.: *Petit allegro* er en hoppkombinasjon med mindre utslag enn *grand allegro*.

Allongé – adjektiv som beskriver forlengelsen av/fra en posisjon. Eks.: Med armene plassert i 3. posisjon og et ben i *attitude* kan allongé benyttes som en forlengelse til strakt ben (*arabesque*) og armene fra rund posisjon til strakere.

Arabesque – En posisjon hvor det ene benet er løftet og strukket bak. Armenes plassering og om posisjonen er ”åpen” eller ”lukket” definerer de fire ulike arabesque-posisjonene.

Assemblé – betyr ”å samle”. Begge bena samles i luften før landing, oftest i 5. posisjon. Brukes både i petit og grand allegro.

Attitude – En posisjon hvor det ene benet er løftet og har en lett bøy i kneleddet. Kan gjøres *devant* og *derrière*. Brukes blant annet i piruetter.

En avant – Bevegelse/trinn forover, med forflytning.

En arrière – Bevegelse/trinn bakover, med forflytning.

Barre – også kalt ”barrén”/”stangen”. Barrén er danserens partner i første del av klassen, brukes som en støtte.

Batterie/beat – en ekstra posisjon for føttene i luften, i et hopp. Eks.: Fra 5.posisjon med høyre fot bak, etter avsats flyttes høyre ben hurtig foran, deretter bak, før landing i utgangsposisjonen.

Cabriole – et trinn tilhørende hopp hvor de strukne bena ”slås”/”samles” i luften. Eks.: Temps levé, benet det satses fra møter benet i arabesque og åpner før landing.

Cambré – bakoverbøyning, foroverbøyning. Kan også gjøres sidelengs. En forlengelse av ryggspøylen som utføres med sterk aktivisering av sentermuskulatur.

Chainés – betyr ”kjede”. Brukes gjerne flere sammen, en rekke piruetter hvor bena er tett samlet, strake med små skift.

Changement – ”å bytte”. Et hopp hvor man skifter føttenes posisjon i luften. Gjøres fra 5.posisjon og kan kombineres med *batterie/beats*.

Chassé – ”å jage”. Et bindetrinn som blant annet brukes i hoppkombinasjoner. Eks.: Fra 5.posisjon, forreste ben til 4.posisjon plié, sats, i luften ”jager” bakerste ben det forreste før landing.

Corps de ballet – ensemblet i et ballettkompani, ikke medregnet solister.

Cou de pied – betyr «ved ankelen». Arbeidsbenets fot er plassert ved ankelen. Noen pedagoger bruker termen «wrappet around» eller «sur le cou de pied». Denne posisjon er vanlig i øvelser som petit battement og frappé.

Croisé – betyr ”krysset”. I klassisk ballet brukes denne betegnelsen om kroppens plassering i rommet. Eks.: Danseren står med høyre ben foran i 5.posisjon, plassert mot punkt 8. Posisjonen er dermed krysset.

De Coté – Bevegelse/trinn sideveis, med forflytning.

Dégagé – Kan forklares som ”en halv tendu”. Eks.: Fra 5.posisjon gjør forreste ben en strekk langs gulvet, senker foten og plasserer i 4.posisjon før en piruett.

Demi – betyr ”halv”. Definerer trinnets størrelse, eks.: Demi plié, mindre enn en grand plié.

Derrière – Bak. Eks.: Høyre ben attitude croisé derrière = Mot punkt 2, høyre ben gjør attitude bak.

Devant – Foran. Eks.: Tendu devant = tendu med forreste ben.

Developpé – betyr ”å utvikle”. En bevegelse for bena hvor arbeidsbenet løftes til *retiré*, forlenges derfra via attitude til strakt. Kan gjøres foran, siden og bak, samt på strakt og bøyd ståben.

Écarté – en betegnelse for kroppens plassering i rommet. Eks.: Med høyre ben i degagé a la seconde til punkt 2, høyre arm i 3.posisjon, venstre arm i 2.posisjon vendt mot punkt 6.

Échappé – Et trinn som gjøres i allegro, ofte petit allegro. Danseren gjør et hopp fra en lukket posisjon (1.,3.,5.) til en åpen posisjon (2.,4.).

Effacé – en åpen posisjon. I klassisk ballett brukes denne betegnelsen om kroppens plassering i rommet. Noen pedagoger bruker også betegnelsen *ouvert*. Eks.: Danseren står mot punkt 2., med høyre ben i develloppé. Posisjonen er dermed åpen.

En croix – betyr "som et kryss". Brukes gjerne i battement tendu, når danseren gjør tendu *frem, siden, bak* og til *siden* igjen.

En dedans – innover. Eks.: Med høyre ben i retiré, gjør danseren piruetten *mot* klokken.

En dehors – utover. Eks.: Med høyre ben i retiré, gjør danseren piruetten *med* klokken.

Épaulement – Bruk av skuldrene og hodet i forhold til hoftene i en posisjon eller trinn. Kan brukes i blant annet changement.

Faille – Danseren hopper fra 5.posisjon, lander på den forreste foten, den bakerste foten føres til front. Brukes ofte sammen med assemblé.

Fondu – betyr "å smelte". Et trinn/en bevegelse hvor begge bena må aktiviseres. Begge bena bøyes og strekkes samtidig, det ene benet er av gulvet. Kan gjøres til 45° og 90°.

Fouetté – Brukes i klassisk ballett om en piruett eller rask skift av retning til arbeidsben. Kan gjøres devant og derrière. Brukes også i termen *fouetté rond de jambe en tournant*, populært kalt fouetté-piruetter.

Frappé – betyr "å slå/banke". Gjøres vanligvis fra posisjonen *sur le cou de pied*, ved ankelen, hvor foten går fra posisjon, hurtig ut og hurtig tilbake til posisjon.

Glissade – Et bindetrinn som vanligvis har utgangspunkt i 5.posisjon *demi plié*, første ben gjør en jeté, andre ben følger raskt etter og bena splittes i luften før landing starter på første ben. Glissade kan gjøres med ulik dynamikk og splitt.

Grand plié – en "fullstendig" plié, bøyning av knærne.

Grand jeté – Et stort, horisontalt hopp fra et ben til et ben. Bena splittes i luften. Kan også gjøres *a la seconde* og *entournant*.

Jeté – betyr "kastet". Brukes blant annet om en hurtigere tendu til 45° og et hopp i allegro hvor arbeidsbenet hurtig leder i en bestemt retning. Eks.: Grand jeté, battement jeté, grand jeté entournant.

Pas de basque – kan også gjøres i hopp (*sauté de basque*). Eks.: Fra 5.posisjon croisé til punkt 8, demi plié degagé etterfulgt av demi rond de jambe til punkt 2. Vekten skiftes fra

ståben til arbeidsben, bakerste ben går via 1.posisjon og plasseres i 5.posisjon croisé til punkt 2.

Pas de bourrée – ofte brukt som et bindetrinn. En pas de bourrée består av tre steg, eksempelvis: bak, siden, frem. Dette bindetrinnet kan gjøres i flere varianter, blant annet entournant.

*Pas de châ*t – "step of the cat". Et hopp fra et ben til et ben. I luften trekkes det første benet inn til retiré, hurtig følger det siste benet etter og man har i luften begge bena i retiré før landing. Kan også gjøres *grand*, hvor det første benet forlenges til develloppé.

Pas de cheval – "step of the horse". Fra *cou de pied* gjøres en lav develloppé, deretter en tendu tilbake til startposisjon eller 5.posisjon.

Pas de deux – "dans for to". Pas de deux er vanligvis en duett fremført av en mannlig og en kvinnelig ballettdanser. Eks.: Siegfried og Odette/Odiles pas de deux i akt 2 av Svanesjøen.

Pas de valse – også kalt vals. Et trinn som beveger seg i 3/4 eller 6/8 takt. Kan gjøres entournant.

Passé – betyr "å passere". Noen pedagoger bruker denne betegnelsen som et alternativ til retiré. Som en bevegelse betyr passé at eksempelvis forreste ben løftes fra 5.posisjon langs ståbenet, til retiré og plasseres i 5.posisjon bak.

Petit saut/sobresaut/temps levé sauté – Flere betegnelser utfra hvilket system man bruker terminologi fra. Et hopp hvor føttene ikke endrer posisjon i luften, eks.: Høyre fot foran i 5.posisjon, demi plié, hopp, lander i utgangsposisjonen.

Piqué – En bevegelse hvor arbeidsbenet er helt strakt og vekten føres til arbeidsbenet og halvtå/demi pointe. Kombineres eksempelvis med *arabesque*; piqué 1.arabesque.

Pirouette – også kalt piruett. En kontrollert omdreining fra et eller to ben, arbeidsbenet holdes i retiré, *attitude* eller *arabesque*. En piruett kan gjøres både *en dehors* eller *en dedans*.

Plié – betyr "å bøye". En kontinuerlig bøyning av knærne. Gjøres både *demi* og *grand*.

Port de bras – betyr "armføring".

Relevé – en balanse/bevegelse fra flat fot til halvtå/demi pointe eller til tåspiss/en pointe.

Rond de jambe – En sirkulær bevegelse benet "tegner" en D. Gjøres *par terre*/på gulvet eller *en l'air*/i luften. Kan også gjøres med demi plié på ståbenet.

Sissonne – Et hopp fra to ben til et. Finnes i flere varianter, eksempelvis *sissonne fermé*; et hopp fra to ben til to ben. Bena splittes i luften.

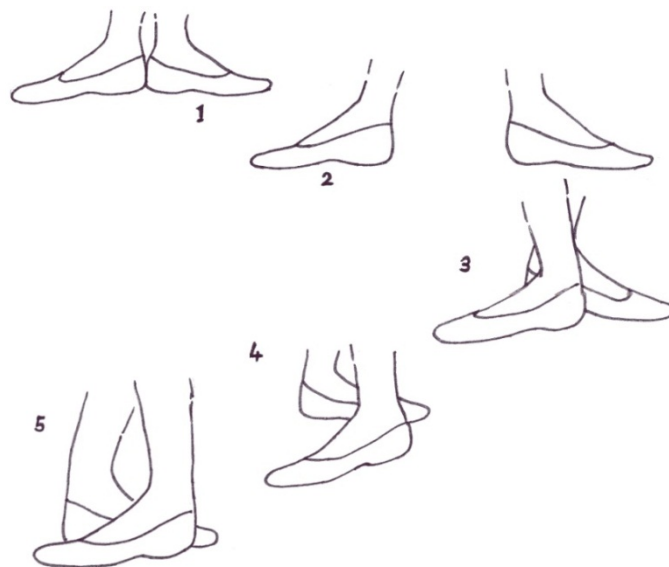
Sous sous – fra 5.posisjon gjør danseren en rise/relevé til halvtå med ankene tett sammen. Sous sous er den italienske skolens/Cecchettis betegnelse på det vil ofte kjenner som ”tett 5.posisjon på halvtå”.

Temps levé – et hopp fra et ben med arbeidsbenet i en gitt posisjon.

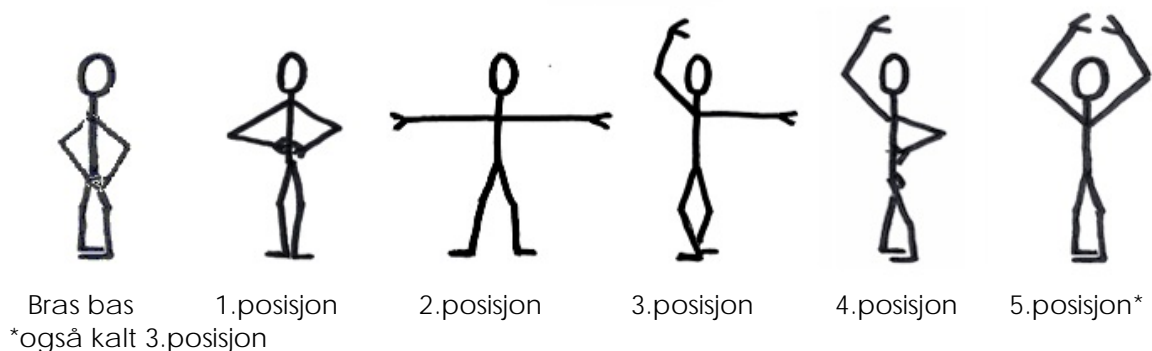
Temps lié – en betegnelse for skift av vekt fra et ben til det andre. Eks.: Degagé, demi plié i 4.posisjon, strekk opp, lukker bakerste ben bak.

Tombé – betyr ”å falle”. Vektes flyttes, ofte til en åpen posisjon, som et mellomtrinn. Eks.: Tombé, pas de bourré, piruett en dehors, sett ned i 4.posisjon.

Turnout – En utoverrotasjon av hele benet, insinuert fra muskulaturen rundt setet og hoftene. Turnout er en helhetlig betegnelse av det dynamiske arbeidet med utoverrotasjon som er svært sentralt i klassisk ballett.

Figur 2: Føttenes posisjoner

Figur 3: Armenes posisjoner